

Angolkert természetvédelmi kezelési terve

1. Bevezetés

Az Angolkert a 2010. évi pusztító vihar időpontjáig a helyi közösség, de különösen az iskoláskorú gyerekek számára kirándulóhelyként meghatározó élményt nyújtott.

A 100 éves faóriások alatt tett séták, szánkózások egy életre szóló emlékként gazdagították az oda látogatókat.

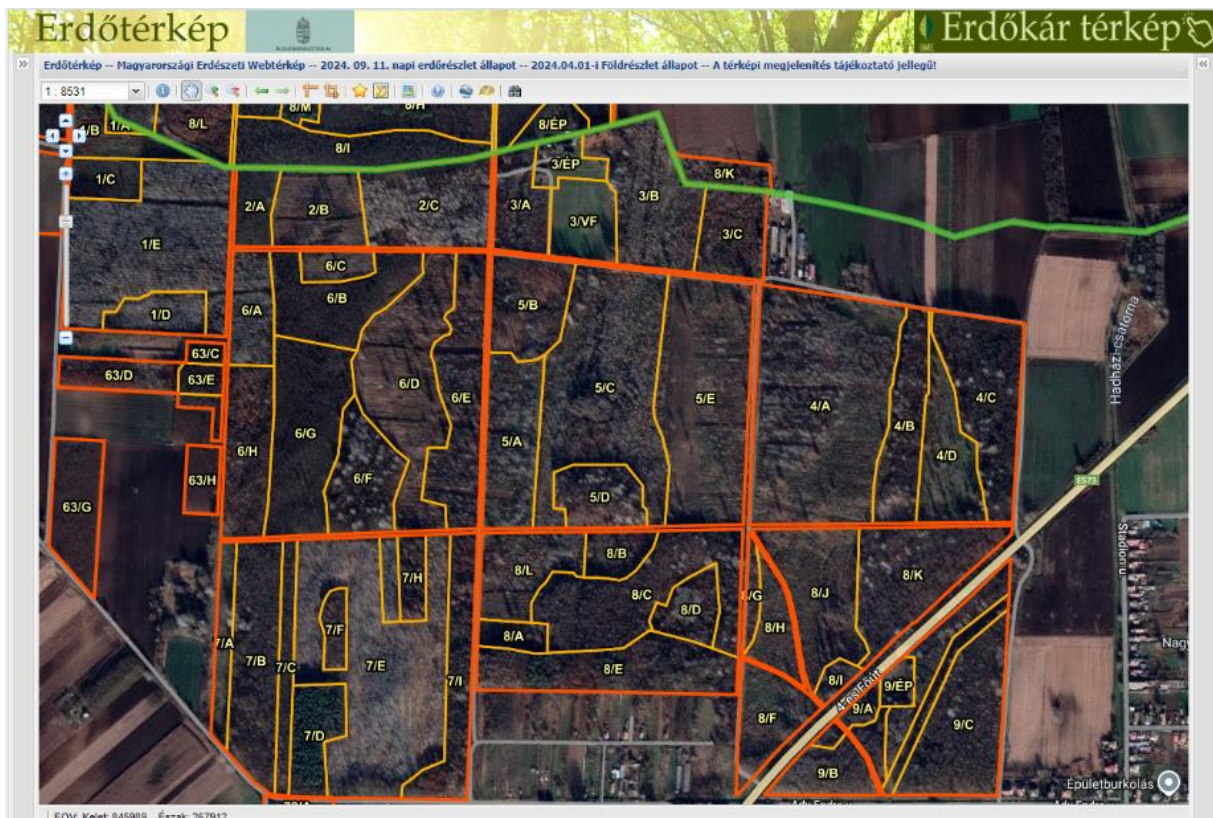
E kezelési terv célja, hogy elősegítse az Angolkert területének rehabilitációját.

2. A terület általános jellemzése

Földrajzi elhelyezkedés

A terület Téglás községtől északnyugati irányba, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye határán fekszik. Összterülete 417,17 ha. Ebből védett 131,16 ha.

Erdőtérkép:

Történelmi és kulturális jelentőség

A terület, mint kultúrtörténeti emlék, a város fejlődésének sajátos időszakára, a város és a Degenfeldek kapcsolatára is emlékeztet.

A mai Angolkert kialakítását 1890 táján Degenfeld Imre fia: Gusztáv kezdte el. Az őshonos tölgyesek tisztásaira és a kastély parkjába platánokat, lucot és duglászokat, továbbá vörösfenyőt és tulipánfákat telepítettett. Az erdő nyugati peremterületére erdeifenyves került.

A téglási birtokot 1905 táján Degenfeld Gusztáv fia: Pál örökölte. Lényegében ekkor kezdődött meg az erdőnek angolparkká történő átalakítása. 1905- től 1920-ig Halusa és Rákosi nevű erdészek végezték a kastély parkjának és a park mellett elterülő erdő- és mezőgazdasági területek parkká történő átalakítását. A végleges kialakítást az erdő területén Kulics Győző erdész végezte, a parkosítást pedig a kastély körül Turján Pál kertész.

Az 1930-as évek elején a már régebben betelepített duglászok, jegenyék és lucok, továbbá hikorik és feketediók, valamint hársak, vöröstölgyek és nyírek az őshonos tölgyesek között egyedenként és kisebb csoportokban szemet gyönyörködtetően díszlettek. Ezekkel egyidőben keletkeztek az utak, erdei ösvények és tisztások, valamint a vad részére kialakított vízlelő helyek, amelyek sohasem viselték magukon a mesterkéeltséget, a környezetbe mindig harmonikusan beilleszkedtek.

Pontosan 60 fafaj, 18 cserjeféle és 15 fajta jellegzetes lágyszárú növény volt még az 1940-es évek derekán is található.

A terület helyreállítása

Az Angolkert park formájú visszaállítása nehézségekbe ütközne, nehezen is volna indokolható.

Az illetékes erdőgazdálkodó a **Nyírerdő Zrt. Hajdúhadházi Erdészete** (ego. kód: 00000507). Gazdálkodását 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról) vonatkozó rendelkezései alapján, a mindenkor érvényes körzeti erdőterv határozza meg.

A téglási Angolkert jelenlegi formáját a 2010 június 10.-én bekövetkezett viharkár, és az azt követő erdőfelújítási munkák határozzák meg. Az említett vihar során a helyi jelentőség védett terület erdőállománya szinte teljesen megsemmisült.

Az erdészet a szükséges erdőfelújításokat elvégezte. Az alkalmazott célállományok minden esetben őshonos lomb-elegyes erdők voltak. Zömében elegyes kocsányos tölgyes, magasabb térszinteken hazai nyáras állományok.

Természetvédelmi cél az értékes fa, cserje és lágyszárú állomány, valamint a parkra jellemző tájképi értékek és a gazdag állatvilág megóvása, fejlesztése, a park területi épségének fenntartása.

A tervezési terület természeti rendszereinek természetessége közepes, az erdőtípusra jellemző társulások néhol megtalálhatók.

3. Kezelési célkitűzések

3.1. Természetvédelmi célkitűzések

Gyakorlati célkitűzéseket befolyásoló veszélyeztető tényezők

Mivel a természetes társulások hiányoznak, a területen a legnagyobb probléma a tájidegen, invazív hajlamú fafajok, (Nyugati ostorfa, Kései meggy, Mirigyes Bálványfa, Zöldjuhar,) és adventív gyomok (Parlagfű, Selyemkóró, Alkőrmös) jelenléte.

A tervezési területen tervezett célok megvalósulását veszélyezteti a terület egyéb, természetvédelmi célkitűzésekkel ellentétes felhasználása

Gyakorlati célkitűzések

Az egyedi tájkép és táji értékek megőrzése, fenntartása.

A természetes folyamatok fenntartása. Segíteni kell az őshonos fajok szaporodását, biztosítani szükséges a megjelenő fás szárú újulat védelmét. Az illetékes vadgazdálkodóval együttműködve mérsékelni kell a területen jelen lévő nagyvad (őz, dóm, vaddisznó) károkozását.

Cél a területen élő védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése. Kiemelten fontos a még meglévő öreg fák, facsoportok, állományrészek védelme. Ezek mind élő, mind elpusztult (lábon álló, vagy ledőlt) állapotban védendők.

Gyakorlati célkitűzések indoklása

Súlyos problémát jelent a globális klímaváltozásban is gyökerező, szélsőségesen szárazuló klíma, amely további degradációs folyamatok táptalaját jelentheti. A változó környezeti viszonyokhoz a tájidegen fajok jobban tudnak alkalmazkodni, nemhogy elviselik a szárazabb mikroklimatikus viszonyokat, hanem eredményesebben szaporodnak és gyorsabban terjednek, mint a vegetáció őshonos elemei. Feladatunk és célunk a megmaradt élővilág értékes, védett és veszélyeztetett fajai számára túlélést jelentő természetközeli élőhelyek fenntartása, fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a természetes folyamatok érvényesülésének elősegítése, az őshonos fa és cserjefajok betelepítése, a meglévők támogatása, védelme, és a tájidegen fajok hosszú távú, tartós visszaszorítása az erdei részekről. Minél intenzívebben és drasztikusabban próbálunk meg egy terület helyzetébe beleavatkozni, annál nagyobb mértékű lesz a bolygatás, amely aztán az inváziós hajlamot növeli. Ezért kell szakaszosan, „apró” lépésenként haladni.

Ennek megfelelően az utóbbi 2-3 évben az erdei területek fenntartása szakmailag megalapozottan (ökológus szakértők bevonásával), a természeti rendszerek érzékenységre való fokozott odafigyeléssel történik.

3.2. Természetvédelmi stratégiák

Termőhelyek leromlásának megállítása, azok átalakítása őshonos fajokkal.

Invazív fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel.

Az invazív gyomfajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása.

A terület jellegzetes táji értékeinek védelme a tájkép átalakítással járó tevékenységek szabályozásával.

A természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások (vizsgálatok) beindítása (állománytérképezés, egyedszámlálás).

A területen történő kutatási tevékenység megkezdése előtt engedélyt kell kérni a természetvédelmi hatóságtól.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által végzett kutatási tevékenységekhez (pl. madárgyűrés, rovarfauna felmérése stb.) külön engedély nem szükséges.

A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása információs táblák kihelyezésével, új sétautak kialakításával, fenntartásával.

3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A környezet- és természet védelme érdekében csak megfelelő műszaki állapotú munkagépek használhatóak.

A munkálatok során meg kell akadályozni a hulladékok és szennyező anyagok (pl. olaj) elszóródását, szivárgását.

A munkálatok során fokozott figyelmet kell fordítani a védett és nem védett természeti értékek megóvására, azokat elpusztítani, bennük kárt okozni tilos.

Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

Amennyiben a munkálatokkal érintett területen, növényeken védett fajok (fészkelő madarak, védett rovarfajok, denevérek stb.), vagy azokra utaló jelek (fészkek, stb.) találhatóak, a munkálatokat azonnal fel kell függeszteni és a szükséges intézkedésekről az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével gondoskodni kell.

A fahasználattal járó beavatkozásokat a madarak fészkelési idején kívül, lehetőleg szeptember 1. és március 1. között kell elvégezni.

A területen biztosítani kell a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a hatósági-, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrök és a természetvédelmi kezelőnek az ellenőrzés lehetőségét.

Az erdőkezelési beavatkozások lehetséges irányai, feladatai az állományrészek fafaj-összetételétől, szerkezetétől, szintezettségétől, az „újulat” jelenlététől, stb. függően az alábbiak:

Az erős koronájú, kielégítő egészségi állapotú, várhatóan magas életkort elérő faegyedek megsegítése, alánövések megszüntetése, öreg tölgyek kiszabadítása, látványhelyzetbe hozása.

A sűrű állományrészek kismértékű, csoportos mintázatú fellazítása.

Az állományok alatt megjelent faegyedek, facsoportok megsegítése, felszabadítása.

A feltörekvő fiatalos foltokban – a természetes szelekció kiegészítéseképpen – a kiugró, erőteljesebb egyedek megsegítése, a fafaj-arányok kontrollja.

A feltörekvő és kialakuló őshonos újulat kíméletére az invazív és/vagy tájidegen fajokat el kell távolítani.

Az odúlakó madarak számára A, B típusú mesterséges odúkat, valamint denevérodúkat kell kihelyezni a területen. Az odúkat előre kijelölt helyen lehet elhelyezni a jellemző fajok territórium igényének figyelembevételével, a tájolás pontos meghatározása miatt, valamint a zavaró hatások elkerülése érdekében.

Fajok védelme

Mesterséges odúk kihelyezésével segíteni kell az odúlakó madár és denevérfajok sikeres megtelepedését, faj és egyedszámának növekedését.

Az értékes rovarfajok (cincérek, orrszarvú bogár, szarvasbogár, stb.) élőhelyeinek (öreg fák, korhadó területen hagyott törzsek), biotópjainak védelmét biztosítani kell, illetve az idős őshonos fafajokat, melyek a denevérpuláció fennmaradásához nélkülözhetetlenek.

Táj- és kultúrtörténeti értékek

Látogatás

A korábbi vadászház helyének közelében 2022-ben a kezelő faszerkezetű filagóriát épített, kültéri asztalokkal és padokkal. A létesítmény bárki számára szabadon igénybevehető. Az itt kijelölt tűzrakóhely kivételével a területen tüzet gyújtani tilos!

A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén az erdőgazdálkodó időszakos erdőlátogatási korlátozást rendelhet el.

Az erdőállományt és a hozzá kötődő élővilágot károsítani tilos!

Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, vagy fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

A terület használata során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és egyedi értékek megőrzésére.